



# **ARENGUSTRATEEGIA**

## **JA -KAVA AASTATEKS**

**2022-2030**

**2021**

## **SISUKORD**

<i>1. SISSEJUHATUS</i>	
<i>2. VIRU INSTITUUDI KUI KATUSORGANISATSIOONI ARENGUEELDUSED</i>	<i>4</i>
<i>2.1. Väliskeskond</i>	
<i>2.2. Sisekeskond</i>	
<i>3. VIRU INSTITUUDI SWOT-ANALÜÜS</i>	<i>9</i>
<i>4. VIRU INSTITUUDI KUI KATUSORGANISATSIOONI STRATEEGIA</i>	<i>10</i>
<i>4.1. Viru Instituudi edutegurid</i>	
<i>4.2. Väärtused, põhimõtted ja eripära</i>	
<i>4.3. Missioon</i>	
<i>4.4. Visioon – Viru Instituut aastal 2030</i>	
<i>4.5. Tunnuslause</i>	
<i>5. STRATEEGILISED EESMÄRGID</i>	<i>11</i>
<i>5.1. alam-eesmärgid</i>	
<i>5.2. Kavandatavad üldised pikaajalised tegevused</i>	<i>13</i>
<i>6. ARENGUKAVA MUUTMINE JA TÄIENDAMINE</i>	<i>16</i>

## SISSEJUHATUS

MTÜ Viru Instituut arengukava on dokument, milles on kirjeldatud mittetulundusühenduse arengustrateegia aastateks 2022-2030.

Arengukava eesmärgiks on määratleda ühenduse arenguperspektiiv koos vajalike ressursside kavandamisega. Arengukava kehtestab ühenduse strateegilised eesmärgid järgnevas perioodiks lähtudes hetkeolukorrast ja vajadustest, sõnastab organisatsiooni tegevussuunad ja plaanid.

Eelmine arengustrateegia ja -kava koostati KÜSK projekti "MTÜ Viru Instituut arenguhüpe Virumaa kultuuripärandi hoidmisega tegelevate organisatsioonide katusorganisatsiooniks" raames aastateks 2017-2021, käesolev jätkab strateegias kavandatud täiendatud ülesannetega.

Arengukava projekti tutvustati laiemale huviliste ringile ja küsiti arvamust Viru Instituudi liikmetelt ja koostööpartneritelt, kelle abiga täiendati kava.

Arengukava kuulub Viru Instituudi juhatuse poolt iga-aastasele ülevaatamisele. Selle käigus hinnatakse möödunud perioodi jooksul saavutatud tulemusi ning tehakse vajalikud parandused ja täiendused järgmiste aastate tegevus- ja ajakavas.

Arengukavas on püstitatud 5 strateegilist eesmärki, kirjeldatakse hetkeolukorda ja vajadusi ning olulisemaid tegevusi, mida eesmärkide saavutamiseks ellu viiakse.

Arengukava koostamisel on arvestatud järgmiste arengukavade ja strateegiliste dokumentidega:

- Kultuuri arengukava 2021- 2030
- Eesti elukestva õppe strateegia 2035 (projekt).
- Eesti haridusvaldkonna arengukava 2021-2035
- Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.
- Eesti keele arengukava 2021-2035.
- Virumaa pärimuskultuuri programm.
- Ida-Viru maakonna arengukstrateegia 2019-2030+.
- Lääne-Virumaa arengustrateegia 2030.

## 2. VIRU INSTITUUDI ARENGUEELDUSED

### 2.1. Väliskeskkond

Viru Instituudi väljakujunemist mõjutavad järgmised väliskeskkonna tegurid:

Väliskeskkonna tegurid	
Arengut soodustavad tegurid	Tegurite ärakasutamine arengueeldusena
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Poliitikavälised autoriteedid.</li> <li>2. Regionaalpoliitika.</li> <li>3. Seadusandlus.</li> <li>4. IT-rakendused ja elanike mobiilsus.</li> <li>5. Tugevad valdkonnaliidrid.</li> <li>6. Rikkalik kultuuripärand.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kaasata poliitikavälised autoriteedid Viru Instituudi tegevustesse.</li> <li>2. Virumaa kultuuripärandi arendamine on regionaalarengu mootoriks.</li> <li>3. Anda oma panus kultuuripärandiga seotud seadusandluse väljatöötamisel.</li> <li>4. Kasutada Viru Instituudi tegevustes ära IT-võimalusi ning uuendada järjepidevalt tehnilist baasi oma eesmärkide saavutamiseks.</li> <li>5. Kasutada VI tegevustes paremini ära olemasolevaid institutsioone ja isikuid (kultuuri- ja haridusasutused, väikeettevõtjad, pärandihoidjad, üksikisikud jne)</li> <li>6. Arendada koostööd valdkonna liidritega ning võtta nendest eeskujut.</li> </ol>
Arengut pidurdavad tegurid	Arengut pidurdava mõju vähendamise võimalused
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Maaelanike vähenemine.</li> <li>2. Rahvuste paljusus.</li> <li>3. Piiratud toetusvõimalused.</li> <li>4. Maapiirkondade vaesus.</li> <li>5. EL majandus-poliitiline olukord.</li> <li>6. 6.põliseestlaste vähenemine Ida-Virus.</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mujal elavate virulaste kaasamine Viru Instituudi tegevustesse, sh kasutades ära IT-võimalusi.</li> <li>2. Planeerida tegevusi nii, et kõik rahvused saaksid tegevustes osaleda ja integreeruda.</li> <li>3. Toimida katusorganisatsioonina ja planeerida projekte koostöös partneritega.</li> <li>4. Genereerida ideid sotsiaalse ettevõtluse arendamiseks.</li> <li>5. Aidata kaasa EL poliitikate kujundamisele.</li> </ol>

Vaimse kultuuripärandi edasikestmise eelduseks on tegus ja tugev kogukond, kes on huvitatud oma kultuuri hoidmisest. Teadmised, oskused ja tavad jäävad püsima vaid siis, kui neid peetakse oluliseks ning soovitakse edasi anda.

Viru Instituudi eeskujuks olevad valdkonna liidrid on järgmised:

Valdkonna liidrid	Tugevused
Mulgi Kultuuri Instituut	Mulgi pidu jt ettevõtmised (nt mulgi keele tutvustamine kirjasõnas ja ERR-is,

	instituudi haldamine)
Võru Instituut	Esinduslikud kaasahaaravad trükised
Seto Instituut	Hästi toimiv struktuur,
SA Kihnu Kultuuriruum	omapära rõhutamine, mitmekülgsed tegevused pärandkultuuri tutvustamisel
Kirjandusmuuseum (Eesti Rahvaluule Arhiiv)	Virumaa vaimse kultuuripärandi kogud, uurimistööd
Lahemaa Rahvuspark	märkimisväärsed kogud, pärandkultuuri-alased koolitused, sündmused, keskkonna sidumine kultuurilooga (Palmse, Sagadi)
Rahvakultuuri Keskus	Spetsialistid maakondades ja keskses, nõustamine
Eesti Keele Instituut	Keelte uurimine (sh Viru murdekeeled), hoidmine, tutvustamine
SA Virumaa Muuseumid	asjatundjad ja Virumaa kultuuriloo kogud
SA Narva Muuseum	Omapära, Virumaa (Narva) kultuuriloo kogud
SA Iisaku Kihelkonna Muuseum	Omapära, Peipsi-äärne kultuur

Sillamäe Muuseum	Omapära, kultuur ja ajalugu
Vaivara Sinimägede Muuseum	Omapära, keel, kultuur

Tapa Muuseum	Omapära, kogukonna kultuuriloo kogud
Väike-Maarja Muuseum	Omapära, kihelkonna vaimne pärandkultuur
Viru-Nigula Koduloomuuseum	Kultuuriloo sidumine inimeste liikumisharrastusega (matkad küladesse). Kirik kaasaja inimeste tegevusest

*Virumaa pärimuskultuur on mitmekesine. Erinevalt Lääne-Virumaast, on Ida-Virumaa eripäraks mitmekultuursus. Maakonnas, kus eestlasi on kogu rahvaarvust ainult 19,5% (2011.a rahvaloenduse andmetel), on kultuuri-keskkonna eripäraks asjaolu, et kõrvuti eestlaste pärimuskultuuriga viljeletakse ka vene, ingeri, vadja, valgevene, saksa, soome, tatari, poola, ukraina, gruusia ja paljude teiste rahvaste kultuure. Virumaa nii ida- kui läänepoolne osa on rikka ajaloo- ning kultuuripärandiga.*

Virumaa ühinenud kultuuriruum on ainulaadne, mida iseloomustavad järgmised tegurid:

- Geograafia - asend maakaardil, kivimid, põhjavesi (allikad), põhjarannik, Läänemeri, Peipsi järv, (Alutaguse) metsad, sood ja rabad.
- Ajaloolised iseärasused.
- Ühendatud aktsioonid ajaloost (Viru säru, rattaretked, fosforiidisõda, sõbrakaubandus jt).
- Tuntud isikud ajaloost (sh ka baltisakslased Kotzebue, Krusenstern, Wrangel, Tolly, jt) ja kultuuripärandis. Kalevipoeg.
- Elulood.
- Sarnane majanduslik olukord.
- Virumaa tohtu ressursid vilja- ja varaaida näol – maa all ja maa peal.

- Tööstus ja tööstuspärand.
- Põllumajandus ja põllumajandusliku tootmise pärand
- Tallinn-Narva maantee ja raudtee (sh kitsarööpaline), meri
- Ühendavad turismimarsruudid.
- Ühendavad võimalikud ohud (militaar, keskkond – ohustatud loodusvarad, magevesi ja merevesi, põlevkivi, fosforiit, paas).
- Erinevad murdekeeled
- *Ühendav ütlus “Viru veri ei värise”.*

## 2.2. Sisekeskkond

Viru Instituudi asutasid 12 füüsilist isikut Virumaalt Viru-Nigula pastoraadimajas 18. juunil 2008. Viru instituudi mõtte algatajad olid mõlema maakonna maavanemad, kes kaasasid Viru kultuuri asjatundja pr Ingrid Rütli. Instituut sai loodud ajalooliselt ühtse Virumaa kultuurialase koostöö arendamiseks.

Viru Instituut asutati eesmärgiga väärtustada Virumaa kultuuri ühiskondlikku tähtsust ja teadvustada, et kultuuripärandi hoidmine on ühiskonna arengu eeltingimus, mis mõjutab elanike elukvaliteeti, kultuurilist identiteeti ja majanduslikku arengut Virumaal, arendades koostööd kultuurivaldkonnas, Virumaa vaimse ja ainelise pärimuskultuuri kogumise, uurimise, tutvustamise, publitseerimise ja säilimisele kaasaaitamisega. Instituudi liikmed soovisid vabatahtliku tegevusega anda oma teadmised ja oskused koostöö arendamisele üle Virumaa.

Viru Instituudi **põhikirjalised tegevused** on järgmised:

- koostöö kõikide institutsioonide ning üksikisikutega, kes on huvitatud nende eesmärkide elluviimisest kodu- ja välismaal;
- piirkonna arendamiseks lähtuvalt ühistest eesmärkidest arenguprojektide koostamine ja juhtimine;
- EL tõukefondide ja muude vahendite kaasamise korraldamine oma põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks;
- Virumaa kultuuripärandi aktiivseks teabekeskuseks, vahendajaks, konsulteerijaks, populariseerijaks olemine;
- Virumaa kui ühtse turismipiirkonna tutvustamisele kaasa aitamine, sh kohaliku kohapärimusega seotud olulisemate objektide märgistamine ja lülitamine turismi marssruutidesse;
- kohalike murrakute, kultuuri ja ajaloo õppimisele ja õpetamisele kaasa aitamine;
- uuringute koordineerimine ja algatamine;
- Virumaa kultuuriga seonduvate trükiste kirjastamine, levitamine ja info vahendamine meediakanalites, kasutades kultuuripärandi tutvustamisel nii traditsioonilisi kui ka kaasaegseid võimalusi (trükiseid, fotosid, filme, CD-sid, DVD-sid, interneti jm), vastavate televisiooni- ning raadiosaadete koostamine või toetamine;
- ajutiste struktuuriliste allüksuste loomine erinevate projektide ja programmide elluviimiseks;
- teabepäevade, seminaride, konverentside, näituste, kursuste, loominguliste konkursside jms korraldamine, lektorite, konsultantide

vahendamine ning stipendiaatide lähetamine, tuluürituste (näitusmüügid, loteriid jms) korraldamine.

Viru Instituudi juhtorganid on instituudi liikmete üldkoosolek ja juhatus.

Viru Instituut tegevust juhib kõrgeima organina üldkoosolek, mis planeerib Instituudi tegevust ja teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle.

Juhatus on 3-liikmeline. Juhatuse liikmed määrab üldkoosolek kolmeks aastaks. Juhatuse tööd korraldab juhatuse liikmete poolt valitud Instituudi juhatuse esimees.

Liikmeteks on juriidilised ja füüsilised isikud, kes tunnistavad Instituudi põhikirja ja oma tegevusega aitavad kaasa põhikirjaliste eesmärkide elluviimisele.

2021.a on Viru Instituudil taas 12 liiget, juhatus 3-liikmeline. Igapäevategevusega tegeleb projektijuht, kuid erinevate tegevuste puhul on kaasatud ühekordselt antud valdkonna spetsialiste, vabatahtlikke, õpilasi ja praktikante.

Viru Instituut järgib oma tegevuses vabaühenduste tegevuse eetilisi põhimõtteid.

Viru Instituudi tegevused on suunatud kahe peamise valdkonna arendamisele:

- 1) Rahvakultuur.
- 2) Haridus.

Tegevus ulatub mitmesse alavaldkonda:

- Virumaa koostöö.
- Vaimne ja aineiline pärimuskultuur.
- Murdekeel.
- Kohanimed.
- Kohapärimus.
- Traditsiooniline käsitöö.
- Elukeskkond.
- Talu- ja mõisaarhitektuur.
- Looduse mitmekesisus.
- Kultuuri mitmekesisus.
- Pärimuspõhine uuslooming.
- Loomemajandus.

Rahvakultuuri ja haridusega seotud valdkonnad on:

- Turism.
- Tööstus, ettevõtlus.
- Toidukultuur.
- Taaskasutus.
- Põlevkivikaevandus.
- Metsandus.
- Põllumajandus.

Viru Instituudi koostööpartnerite võrgustik on laialdane ning see on eelduseks Viru Instituudi toimimisele katusorganisatsioonina.

#### Viru Instituudi koostööpartnerid

- Ida-Viru Omavalitsuse Liit.
- Lääne-Viru Omavalitsuse Liit.
- Kultuuriministerium.

- Haridus-ja Teadusministeerium.
- Rahvakultuuri Keskus.
- Rahvuserhiiv.
- Rahvusraamatukogu.
- Eesti Kirjandusmuuseum. Eesti Rahvaluule Arhiiv
- Folkloorinõukogu.
- SA Põhja- Eesti Turism.
- SA Lääne-Viru Arenduskeskus.
- SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus.
- Keskkonnaamet.
- Eesti Keele Instituut
- Lahemaa rahvuspark
- Alutaguse rahvuspark
- Virumaa kohalikud omavalitsused.
- Muinsuskaitseamet
- Virumaa kohalikud muuseumid
- Virumaa raamatukogud
- Virumaa haridusasutused (lasteaiad, üldhariduskoolid, kunsti- ja muusikakoolid)
- Kultuuri-, haridus- ja käsitööseltsid.
- Tartu Ülikooli Narva Kolledž.
- MTÜ Eesti Maaturism.
- Teised kultuuriinstituudid
- Eesti Kodu-Uurimise Selts.
- Eesti Genealoogia Selts.

Instituudi tegevused on suunatud järgmistele sihtgruppidele:

- Virumaa või Virumaa juurtega inimesed kõikides vanusegruppides.
- Virumaa kultuuri- ja haridustöötajad.
- Käsitöömeistrid jt loomemajandusega seotud inimesed.
- Kodu-uurijad.
- Noored koduloohuvilised.
- Kultuuri- ja haridusühendused.
- Rahvamajad, raamatukogud ja muuseumid
- Külade kogukonnad ja külaseltsid.
- Kohalikud omavalitsused ja nende liidud jm ühendused.

*Viru Instituudi tegevused on senini olnud projektipõhised. rahalised vahendid on saadud liikmemaksudest, Virumaa pärimuskultuuri programmist ning Kultuurkapitalist projektide elluviimiseks. 2016.aastast lisandusid projekti toetused KÜSK ja Viru-Viru ja Lääne-Viru omavalitsuste liidult.*



### 3. VIRU INSTITUUDI SWOT- ANALÜÜS

SWOT-analüüs võtab kokku Viru Instituudi arengueeldused.

<b>Sisekeskkonna TUGEVUSED</b>	<b>Sisekeskkonna NÕRKUSED</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Viru Instituudi firmamärk on: Ingrid Rüütel, Virumaa pärimuspäev, Virumaa on virulaste hoida.</li> <li>• juhatuse liikmete suur juhtimiskogemus, esindatud erinevad sektorid</li> <li>• liikmed ja kaasatud vabatahtlikud on oma valdkonnas võimekad, usaldusväärsed ja täiendavad oma oskustega organisatsiooni kompetentse.</li> <li>• Iseloomulik on analüütiline ja strateegiline mõtlemine.</li> <li>• Instituudi olemasolust ollakse teadlikud ning suhtumine tegevustesse positiivne.</li> <li>• Traditsioonilised ja mitmekesised kultuuripärandiga seotud üritused on kogunud huvi ja tuntust.</li> <li>• Mitmetasandiline koostöö-võrgustik.</li> <li>• Paindlikkus tegevustes.</li> <li>• Kahe maakonna sidumine läbi pärimuskultuuri, edukalt ellu viidud projektid.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Liikmete ja vabatahtlike arv on väike.</li> <li>• Instituut on liiga väike, et tegeleda valdkonna kõigi tegevussuundade arendamisega vajalikul määral.</li> <li>• Vähene tuntus meedia.</li> <li>• „Oma pesa“ puudumine.</li> <li>• Vähene teemade süvakäsitlus.</li> <li>• Puudub sotsiaalse mõju hindamine.</li> <li>• Vähened rahastamisvõimalused, projektipõhine.</li> <li>• Koostöö teiste instituutidega – puuduvad pidevad partnerid.</li> <li>• Vähene sidusus teiste valdkondadega.</li> </ul>
<b>Väliskeskkonnast tulenevad VÕIMALUSED</b>	<b>Väliskeskkonnast tulenevad OHUD</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kultuuripärandiga seotud vabaühenduste paljusus nii Eestis kui välismaal.</li> <li>• Meedia areng.</li> <li>• Soodne regionaalpoliitika.</li> <li>• Soodne seadusandlus.</li> <li>• IT kiire areng.</li> <li>• Elanike mobiilsus.</li> <li>• Koostööpartnerite, sh valdkonnaliidrite areng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Koostööpartnerite motivatsiooni langus.</li> <li>• Tegevustoetuse ja projektitoetuste kadumine.</li> <li>• Maaelanikkonna vähenemine.</li> <li>• Maapiirkondade vaesumine.</li> <li>• Teiste rahvuste mitteintegreerumine.</li> <li>• EL majanduspoliitilise olukorra halvenemine.</li> </ul>

*Allikas: Arengukava töögruppide ajurünnaku ja küsitluse tulemused*

## 4.VIRU INSTITUUDI STRATEEGIA

Viru Instituudi tähtsamad **edutegurid**:

1. Liikmete aktiivsuse kasv.
2. Noorte pärimuskultuurihuviliste järelkasvu olemasolu.
3. Tegevuste järjepidevus ja atraktiivsus.
4. Tunnustus väljastpoolt.
5. Koostöö laienemine valdkonna spetsialistiega.
6. Majandusnäitajate kasv tulenevalt projekti arvukuse kasvust ja omatulu teenimisest.

Viru Instituut järgib **järgmisi väärtusi ja põhimõtteid**:

- Virumaa on virulaste hoida!
- Ainulaadsus – Viru Instituut on ühtse Virumaa pärandkultuuri säilitamisele ja levitamisele suunitletud ja töötav organisatsioon, kes taotleb Virumaaga seonduva rahvakultuuri elujõulisust. Tegutsemine Virumaad väärtustades!
- Kompetentsus, usaldusväärsus ja avatus koostööle – Viru Instituudi pakutav teave on professionaalne. Ta väärtustab pidevat arengut kõigis oma tegemistes. Omavahelises suhtluses hinnatakse usaldust, kompetentsust ja koostööd.
- Mitmekülgsus – Viru Instituut koondab oma tegevuses ühtseks erinevad kompetentsitasandid, muutes organisatsiooni omanäoliseks, kaasates erinevaid liikmeid, partnereid ja sihtgrupe.
- Arenguvõimelisus – Viru Instituut on innovaativne, hoides ja väärtustades vana, kasutades kaasaegseid meetodeid ja vahendeid.

Viru Instituudi **eripära**:

- Kahe maakonna sidumine läbi pärimuskultuuri.
- Inimesed ja keskkond.
- Oma eheda asja ajamine.

### **Missioon**

Viru Instituut on põhiväärtusi ja esivanemate tarkust kandev kindel kalju virulastele.

### **Visioon – Viru Instituut on aastal 2030**

Viru Instituut on tulevikku vaatav Virumaa pärimuskultuuri hoidja ja väärtustaja, valdkonnas tegutsevate inimeste ja organisatsioonide koondaja, ühendaja ja põhiväärtuste kandja, usaldusväärne partner, koolitaja, nõustaja ja toetaja.

### **Tunnuslause**

*Tulenevalt missioonist ja visioonist on Viru Instituut **virulaste kultuuriruumi vedur.***

## **5. STRATEEGILISED EESMÄRGID.**

Viru Instituut on püstitanud 5 olulist strateegilist eesmärki:

- I. Tugev liikmeskond ja partnervõrk.
- II. Hea riigisisene positsioon ja rahvusvaheline maine.
- III. Eesmärkide täitmiseks optimaalsed ressursid.
- IV. Instituudi tegevused on mõjusad ja väärivad.
- V. Kompetentne organisatsioon.

### **5.1 Iga strateegilist eesmärki täiendavad järgmised alam-eesmärgid**

#### **I Tugev liikmeskond ja partnervõrk**

Eesmärk 1: Laienenud liikmeskond.

Oodatav tulemus 1: Liikmesorganisatsioonide kompetentside, teadmiste ja oskuste arendamise tulemusena on tõusnud liikmeskonna motivatsioon hoida paikkonna kultuuripärandit.

Eesmärk 2: Instituut on üldsusele nähtav ja kuuldav.

Oodatav tulemus 2: Instituudi poolt tõhusalt ja kiirelt vahendatav informatsioon jõuab kõikide sihtgruppideni ja organisatsioon on ühiskonnas nähtavamal kohal, teadlikkus instituudi tegevustest on tõusnud, uuendatud on instituudi visuaalset identiteeti. Instituudi uus logo sümboliseeriks Viru märki, mida kasutatakse instituudi tegevuste tutvustamisel ja eesmärkide toetamisel.

Eesmärk 3: Instituut on vääriv.

Oodatav tulemus 3: Viru Instituut on tugev ja toimiv pärimuskultuuri valdkonna ühenduste katusorganisatsioon, kes väärtustab ja hoiab väärikalt oma esivanemate tarkust.

Eesmärk 4: Liikmete ja partnerite rahulolu.

Oodatav tulemus 4: Viru Instituudi liikmed ja koostööpartnerid on kaasatud organisatsiooni tegevustesse.

#### **II Hea maine**

Eesmärk 1: Viru Instituut on arvestatav partner.

Oodatav tulemus: Viru Instituut on tugev katusorganisatsioon, kes koos oma liikmeskonnaga on võrdväärne ja arvestatav koostööpartner Virumaal. Mitmete erinevatest sektoritest partneritega on sisulised, tugevad ja vastastikku kasulikud koostöösuhted. Koostöökogemus partneritega on pikaajaline ja stabiilne. Viru Instituut toimib kui ideede pank – ideede koondaja, ühendaja ja hoidja, osaliste kokkuviija, kultuuriinimeste ühendaja.

Eesmärk 2: Pidev Instituudist väljuv infovoog.

Oodatav tulemus: Instituudist väljapoole esitatud informatsioon on maksimaalselt ajakohane, pidev ja regulaarselt uuenev.

Eesmärk 3: Koostöö teiste instituutidega.

Oodatav tulemus: Laienenud on koostöövõrgustik, leitud on kindlad koostööpartnerid, toimub koostöö teiste valdkonna organisatsioonidega.

Eesmärk 4: Mitmekülgne rahvusvaheline tegevus.

Oodatav tulemus: Koostöövõrgustikuga on liitunud rahvusvahelised organisatsioonid, kellega toimub pidev kogemuste vahendamine ja parimate praktikate tundmaõppimine.

### **III. Eesmärkide täitmiseks optimaalsed ressursid**

Eesmärk 1: Hästi toimiv liikmemaksusüsteem.

Oodatav tulemus: Liikmeskonna poolt on teadvustatud liikmemaksu kogumise eesmärk ning see tasutakse tähtaegselt.

Eesmärk 2: Mitmekesised tuluallikad.

Oodatav tulemus: Viru Instituudi poolt pakutavad teenused ja tooted on mitmekesised, innovaatilised ning paikkonna traditsioone järgivad.

Eesmärk 3: Eesmärgipäraselt kasutatud projektitoetused.

Oodatav tulemus: Edukalt ellu viidud projektid, mis aitavad kaasa vaimse kultuuripärandi hoidmisele, väärtustamisele ja edasi andmisele.

Eesmärk 4: Kasutatud inimpotentsiaal.

Oodatav tulemus: Viru Instituudi tegemistesse on kaasatud oma ala parimad spetsialistid, eestvedajad, partnerid ja sihtgrupid.

### **IV Instituudi tegevused on mõjusad ja väärikad**

Eesmärk 1: Regulaarne koostöö seisukohtade ja algatuste väljatöötamisel.

Oodatavad tulemused: Liikmeskonna, partnerite ja teiste huvigruppide vahel toimub regulaarne koostöö seisukohtade ja uute algatuste väljatöötamisel. Tugevneb side kahe maakonna vahel ning juurutatud pärimuskultuur läbi mitme sidusvaldkonna.

Eesmärk 2: Heal tasemel läbiviidud traditsioonilised sündmused.

Oodatav tulemus: Viru Instituudi traditsioonilised sündmused on kaardistatud, koondatud sündmuste kalendrisse ja läbi viidud heal tasemel. Virumaa identiteet on kasvanud.

Eesmärk 3: Kultuuripärand on õppekavade osa.

Oodatav tulemus: Viru Instituut toimib kui kultuuripärandi koolitus- ja nõustamiskeskus.

Eesmärk 4: Tasemel innovatiivsed lahendused.

Oodatav tulemus: Kultuuripärandi efektiivsemaks säilitamiseks ja vahendamiseks kasutatakse uusi tehnoloogiaid.

### **V Kompetentne organisatsioon**

Eesmärk 1: Ühiskondlik ja erialane kompetents.

Oodatav tulemus: Viru Instituudi struktuur ja töökohtade ning funktsioonide jaotus vastab organisatsiooni võimalustele ja aitab kaasa arengukavas püstitatud eesmärkide elluviimisele.

Eesmärk 2: Kõrge motivatsioon.

Oodatav tulemus: Viru Instituut on kaasanud kõrgelt motiveeritud oma ala parimad spetsialistid, eestvedajad ja innustajad.

Eesmärk 3: Hea töökeskkond.

Oodatav tulemus: „Oma pesa“ leidmine. Loodud hea ja kaasaegne töökeskkond.

## **5.2. Kavandatavad üldised pikaajalised tegevused**

### **I Tugev liikmeskond ja partnervõrk**

Individuaalne töö liikmelisuse ja partnerluse tõusuks, keskendudes vabaühendustele

Instituudi sümboolikaga info- ja õppematerjalide ja meenete (sh mitmesuguste arendavate vabaaja materjalid) väljaarendamine

Kodulehe arendus sisukaks ja interaktiivseks: infokogud, õppematerjalid, interaktiivsed mängud, Viru märgiga seotud osapoolte (sh tootjate) ülevaated, Viru märgiga toodete e-pood

Kontaktürituste korraldamine uute koostöö-partnerite leidmiseks ja nendega koostöölepete sõlmimiseks

Instituudi juures Nõukoda tuntud virulastest

Murdekeele auhinna/ stipendiumi väljaandmine

Kultuuripärandi vardja auhindade väljaandmine

Foto-, video- ja filmikonkurside korraldamine

Tegevuste mõjususe hindamine uuringute läbiviimisega

Tegevustearendus-tegevuste planeerimine tuginedes uuringu tulemustele

Tagasiside kogumine ja analüüs

Parendustegevuste planeerimine

### **II Hea maine**

Pidev kodulehe täiendamine

Jäjepidevad postitused Viru Instituudi sotsiaalmeedias (sh kodulehel ja Facebooki kontol)

Järjepidev info edastamine avalikkusele, partneritele, huvigruppidele

Valdkonna liidrite kaasamine Viru Instituudi tegevustesse

Koostöö-projektide algatamine ja läbiviimine

„Virulased välismaal ja välismaalased Virumaal“ uuringu teostamine ja kogumiku väljaandmine

Viru märgi loomine

Sisulise bibliograafia andmebaasi loomine

Pildigalerii loomine virulastest ja Virumaa sõpradest

Virulaste elulugude koostamine ja kogumine

Väliskoostöö-partnerite kaasamine Instituudi tegevustesse

Rahvusvaheliste koostöö-projektide algatamine ja läbiviimine

### **III Eesmärkide täitmiseks optimaalsed ressursid**

Sotsiaalse ettevõtlike arendamine, sh käsitöö toodete (meened, rahvariided jmt) tootmine ja müük; rahvusköök „puhas viru toit“ (ja jook)

Tasuliste koolituste läbiviimine

Videomaterjali tootmine

Trükiste ja raamatute väljaandmine  
Uute rahastajate leidmine  
Projekti meeskondade loomine temaatiliste töögruppide näol  
Uute projektide algatamine  
Projektide edukas elluviimine, avalikustamine  
Projektide dokumenteerimine ja säilitamine

#### **IV Instituudi tegevused on mõjusad ja väarikad**

Poliitikaväliste autoriteetide kaasamine Viru Instituudi tegevustesse  
Erinevate valdkondade võtmeisikute kaasamine tegevustesse  
Aktiivne vabatahtlike kaasamine erinevatesse tegevustesse  
Noorema ja vanema põlvkonna kultuuri-inimeste, sh meistrite, ühistegevusse kaasamine  
Pärimuse põhise uusloomingu arendamisele kaasa-aitamine  
Valdkonna tunnustatud esindajatest ümarlaua loomine  
Viru laulu ja tantsu arendamine  
Raadio- ja telesaadetes osalemine, sotsiaalmeedia võimaluste parem kasutamine (Youtube jm)  
Temaatiliste töögruppide loomine  
Ümarlaua kohtumiste regulaarne korraldamine  
Tudengite kaasamine Viru keele tegevustesse  
Mujal elavate virulaste kaasamine Viru Instituudi tegevustesse  
Koostöö kutse- ja kõrgkoolidega (omandamiseks pärimusel põhinevaid oskusi jne)  
Instituudi põhi- ja sidus-valdkondade omavaheline seostamine  
Koostöölepete sõlmimine Virumaa õppeasutustega  
Kohaliku tooraine kasutamise propageerimine kõikides kultuuri-pärandi põhi- ja sidusvaldkondades  
Sündmuste kalendri koostamine ja avalikustamine  
Liikumisharrastuste oskuslikum sidumine Virumaa kultuuriloo (matkad, erinevad mängud (geopeitus jmt) looduses jne )  
Käsitöönäituste korraldamine (Viru Kiiks)  
Virumaal erinevate (rongi, jalgratta jm) tuuride korraldamine kultuuriloolistesse kohtadesse ajaloo- ja kultuuriloo huvilistele, marsruutide väljatöötamine  
Osalemine erinevatel (kultuuri)laatadel oma väljapanekutega (sh Helsingi mardilaat)  
Kohtumised Virumaa loomerahvaga (kirjanikud, muusikud, kunstnikud) nii Idakui Lääne-Virus  
Maade, mere jt avastamistuuri (Virumaalt pärit balti-saksa avastajate mail) korraldamine.  
Pärimuspäevade korraldamine erinevates kihelkondades üle kogu Virumaa kodulooringide taaskäivitamine, aidates kaasa kodu-uurijate (sh ka noorte) kasvule ja nende tegevusele üle-virumaaliste koduloopäevade, kokkusaamiste ja konkursside abil;  
Viru kultuuripäevade korraldamine üle Virumaa (virulaste päev. Kultuuri golf, foorum, pärimuspäevad jm)  
Virumaa kultuuriloo tutvustamine erinevates kaasaegsetes vormides  
Virumaa kultuuriloo seotud elementide ja tegevuste sidumine linnade ja linna tüüpi asulates avalikus ruumis  
Virumaa aabitsa väljatöötamine  
Õppekava "Virumaa kultuurilugu" jt alusel õppematerjalide väljatöötamine erinevatele kooliastmetele ja sihtrühmadele

Virumaa kultuuriloo videoõpikute loomine  
Õppekavade koolituste läbiviimine  
Murdekeele uurimine ja sõnaraamatu koostamine  
Kohaliku keele kogumine  
virumaa-aineliste lauamängude, õuemängude jmt koostamine, sh Virumaa kaart  
- pusle)  
Nutikas pärimus-kultuur –APP’ide väljatöötamine ja rakendamine  
Virulaste APP’i väljatöötamine ja rakendamine  
Mitmekesiste võimalustega e-andmekogude koostamine  
e-sõnastiku koostamine murdekeele sõnaraamatu baasil

### **Kompetentne organisatsioon**

Liikmete, koostööpartnerite ja personali vahelise rollijaotuse detailne määratlemine  
Uute kompetentsidega liikmete värbamine  
Vajaduspõhiste koolituste ja õppereiside korraldamine  
Suvepäevade korraldamine oma liikmetele  
Õppekäigud teistesse kultuuri-instituutidesse  
Instituudi füüsilise tegevuskoha rajamine, kus on üheskoos nii kontor kui ka koolituse ja sotsiaalse ettevõtluse tegevused  
Tehnilise baasi loomine ja uuendamine  
Viru ajaloo, kultuuritegelaste ja -seltsidega seotud tähtpäevade tähistamine  
Koolituste korraldamine  
Kroonika koostamine ja täiendamine  
Trükiste koostamine  
Kultuuriinfo edastamine avalikkusele ja koostööpartneritele  
kultuuripärandil põhinevate ülevirumaaliste ühisürituste korraldamine  
Kultuuripärandi kogujate, jäädvustajate jm eestvedajate tunnustamine  
Suhtluse arendamine  
Tegevuste ja koolitusvajaduste analüüsimine  
Kodulehe arendamine  
Koostöövõrgustiku arendamine  
Kogukondlike algatuste suunamine ja innustamine  
Võimaluste leidmine eesti ja välismaiste partneritega uurimuste läbiviimiseks

## **6. ARENGUKAVA MUUTMINE JA TÄIENDAMINE**

Viru Instituudi arengukava on koostatud perioodiks 2022-2026. Arengukavas plaanitud tegevuste elluviimise eest vastutavad instituudi liikmed, üldkoosolekul valitud juhatus ning instituudi töötajad ja vabatahtlikud.

Arengukava tulemuslikkust näitavad püstitatud eesmärkide täitmine, tegevuste edukas elluviimine ning liikmetelt ja koostööpartneritelt saadud tagasiside.

Arengukava tulemusi hinnatakse liikmete ja koostööpartnerite hulgas läbi viidud rahulolu-uuringute, küsitluste ja intervjuude kaudu ning saadud info ja arvamused võetakse arvesse arengukavasse muudatuste sisseviimisel.

Arengukava vaadatakse üle iga aasta Viru Instituudi üldkoosolekul. Selle käigus koostatakse tegevuskava järgmiseks tegevusaastaks. Vajadusel tehakse arengustrateegiasse ja -kavasse muudatusi.

Tegevuskava ja vajadusel muudetud arengukava esitatakse kinnitamiseks Viru Instituudi üldkoosolekule.